

Protokół

szesnastego posiedzenia sejmowego z dnia 20. Grudnia 1866.

Obecni : Marszałek Leon książę Sapieha.

Sekretarze : ks. Kaczała, Paszkowski, Ludwik Wodzicki, Zakrzewski.

Komisarz rządu : c. k. Radca Dworu Possinger-Choborski.

Posłów z początku 117 w ciągu posiedzenia 125.

Początek posiedzenia o godzinie 11 min. 20 przed południem.

Protokół posiedzenia z dnia 19. Grudnia 1866 odczytany przez sekretarza posła Paszkowskiego przyjmuje Izba bez zmiany.

Książę Marszałek zawiadamia Izbę o najłaskawszem przyjęciu przez Najjaśniejszego Pana deputacy wysłanej celem wręczenia adresu sejmowego. Odpowiedź Najj. Pana odczytuje sekretarz poseł Ludwik hr. Wodzicki w języku polskim, a następnie sekretarz ks. Kaczała w języku ruskim. Izba powstawszy przyjęła tę wiadomość okrzykami : Niech żyje ! i Mnohaja lita !

Sekretarz poseł Paszkowski odczytuje reskrypt c. k. Namiestnictwa z dnia 18. Grudnia 1866 do l. 10.148/prezyd. względem zamknięcia sesji sejmowej z dniem 22. ewentualnie zaś 31. Grudnia b. r.

Marszałek wyraża z tego powodu życzenie przyspieszenia ile możności prac komisyjnych.

Następnie odczytuje sekretarz poseł Paszkowski drugi reskrypt c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 19. Grudnia 1866 do l. 5.533/prezyd. zawiadamiający o niemożności zadość uczynienia wezwaniu Wysokiego Sejmu co do dodatkowego wykupu niezmiennych danin dla kościołów i plebanij nie podanych do wykupu w czasie edyktami oznaczonym.

Odczytano dalszy ciąg petycyj wniesionych do Sejmu do l. 119 włącznie.

Z porządku dziennego nastąpiło sprawozdanie komisji petycyjnej. Sprawozdawca poseł Rodakowski wnosi petycję do l. 193 gminy Rożnowa powiatu Zabłotowskiego obwodu Kołomyjskiego, o zamianę przysłanego jej ruskiego egzemplarza ustawy gminnej na egzemplarz polski.

Po krótkiej dyskusji, w której wzięli udział posłowie ks. Pawlików i Zyblikiewicz, tudzież przemówieniu komisarza rządowego, dalej po przyjęciu na wniosek posła Adama hr. Potockiego zamknięcia dyskusji i po wysłuchaniu zapisanych trzech mowców ks. Naumowicza, Krzczunowicza i Demkowa, a powtórne przemówieniu komisarza rządowego i sprawozdawcy, uchwała Izba zgodnie z wnioskiem komisji : przesłanie tej petycji c. k. Prezydium Namiestnictwa do przedsiębrania odpowiednich kroków i uwzględnienia prośby o przesłanie polskich egzemplarzy prawa gminnego.

Tenże sprawozdawca wnosi prośbę do l. 194 gmin Zakołówka, Ryczki, Wierzbowce i Wołyńiec o przesłanie prawa gminnego i ordynacji wyborczej w języku polskim. Po przemówieniu posła ks. Łozińskiego, a po zamknięciu dyskusji po głosie posłów Krzczunowicza i Naumowicza i danem przez

komisarza rządowego wyjaśnieniu, uchwała Izba zgodnie z wnioskiem komisji, przesłanie tej petycji do c. k. Prezydium Namiestnictwa celem uwzględnienia i dopełnienia zawartej w petycji prośby.

Tenże sprawozdawca wnosi odnośnie do zapadłej na poprzednim posiedzeniu odraczającej uchwały petycję do l 52 i 189 pana Witalisa Smochowskiego artysty dramatycznego i byłego dyrektora lwowskiej sceny polskiej, o oznaczenie emerytury na podstawie zasady i orzeczenia statutów w kwocie 800 złr. m. k. czyli 840 złr. w. a. Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji:

że postanowieniami §fu 26 statutów emerytury dla aktorów sceny polskiej we Lwowie, którzy pełnili służbę tak w starym teatrze, jako też w teatrze hr. Skarbka, objęty i określony jest ten czas służby przy scenie polskiej, który upłynął przed 28. marca 1845, to jest przed dniem utworzenia funduszu emerytury. Od dnia tego aktorom i aktorkom należącym do składu sceny polskiej we Lwowie przed 28. Marca 1845 każdy rok spędzony w usługach sceny polskiej przy teatrze hrabiiego Skarbka, chociaż spędzony przed uchwaleniem statutów i przyjęciem ich do tego zakładu, ma być policzony przy wymierzeniu emerytury.

Wedle tej zasady i wymiarów już pensje emerytalne mają być obliczone i wypłacane, jednakże tylko od dnia 1. Stycznia 1867.

Petycja pana Smochowskiego odstępuje się Wydziałowi, żeby je załatwił wedle zasad powyższej ustanowionych.

Z porządku dziennego sprawozdanie komisji o reformie składu Sejmu i sejmowej ordynacji wyborczej.

Sprawozdawca poseł Krzczunowicz odczytuje treść sprawozdania komisji. W zagajonej rozprawie ogólnej przemawiają posłowie: ks. Pawlików, Lipezyński i ks. Łoziński, a po przyjęciu zaproponowanego przez posła Golejewskiego zamknięcia dyskusji, jako mowcy jeneralni poseł Zyblikiewicz za, a poseł Demków przeciw wnioskowi komisji, poczem wniosek ks. Pawlikowa o przejście do porządku dziennego zostaje w mniejszości.

Do specjalnej dyskusji odracza Marszałek posiedzenie o godzinie 5. do godz. 6tej wieczorem.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6tej minut 50.

Posłów obecnych z początku 120 w ciągu posiedzenia 124.

Odczytany przez sprawozdawcę posła Krzczunowicza tytuł Ustawy opiewający: „Ustawa z dnia . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielk. Księstwa Krakowskiego zmieniająca §. 3. statutu krajowego z 26. Lutego 1861. Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, rozporządzam co następuje“ — przyjęto.

Gdy Izba zgodziła się na to, aby wziąć pod specjalną dyskusję cały artykuł 1szy, sprawozdawca poseł Krzczunowicz odczytał takowy poprawiając mylną datę 20. Lutego na 26. Lutego.

Poseł Lipezyński wnosi dostatecznie popartą poprawkę do l ustępu b), żądając, aby ten ustęp opiewał tak: „Z dwóch członków, jednego z lwowskiego a drugiego z krakowskiego Uniwersytetu wybranych.“

Poseł Koczyński podaje na wypadek odrzucenia wniosku komisji, następujący dostatecznie poparty wniosek ewentualny: Wysoki Sejm raczy uchwalić: W miejsce §§. 5. i 6. wchodzi do krajowej ordynacji następujące postanowienia:

„Do rzędu posłów wiejskich zalicza §. 3. Statutu krajowego także posłów z pomniejszych „miast i miasteczek. Na tej podstawie gminy mniejsze wybierają posłów z 16tu okręgów miejskich i z „58miu okręgów wiejskich. Wnoszę odesłać ten wniosek do komisji specjalnej dla poprawienia prawa „wyborczego wysadzanej, z poleceniem, aby jeszcze w ciągu obecnej kadencji przedstawiła projekt do „zmiany krajowej ordynacji wyborczej za pomocą zmiany w okręgach wyborczych dla posłów wskazanych „w ustępie III. lit. C. §. 3. tak, żeby ten projekt mógł być uchwalonym prostą czyli bezwzględną większością głosów.“

Po wysłuchaniu posłów: Wolnego, Naumowicza, Adama hr. Potockiego i Grocholskiego, przystąpiono do głosowania nad poprawką posła Lipezyńskiego do ustępu lit. b. tej treści: „Z dwóch członków, jednego z lwowskiego, a drugiego z krakowskiego Uniwersytetu wybranych.“ Poprawka ta nie otrzymała większości.

Gdy sprawozdawca komisji oświadczył, iż komisya odstępując od pierwotnego wniosku swego co do podwyższenia ogólnej liczby posłów do 163, a mianowicie co do podwyższenia liczby posłów miast i Izb handlowych i przemysłowych do 35, przyswoiła sobie poprawkę posła Zdunia, żądającą powiększenia liczby posłów do 160, a w szczególności liczby posłów miast i Izb handlowych i przemysłowych do 32 — poseł Grocholski podniósł pierwotny wniosek komisji, zawarty w Art. I. tej treści.

Artykuł I. Postanowienia §. 3. Statutu krajowego z dnia 26. Lutego 1864 i Ustawy z dnia 20. Września 1866, zawierającej dodatek do §. 3. Statutu krajowego (Dzien. Ust. i Rozp. kraj. Nr. 22) znoszą się.

§. 3. Statutu krajowego ma brzmieć jak następuje:

Sejm krajowy składa się z stu sześćdziesięciu trzech członków mianowicie:

- a) z trzech arcybiskupów lwowskich, biskupa krakowskiego, dwóch biskupów przemyskich, biskupa tarnowskiego i biskupa stanisławowskiego, a względnie aż do jego instalacji, z gr. kat. sufragana lwowskiego; w razie wakującej stolicy arcybiskupiej lub biskupiej, administrator dyecezyi jest członkiem Sejmu krajowego;
- b) z rektorów Uniwersytetów krakowskiego i lwowskiego;
- c) ze stu pięćdziesięciu trzech posłów wybranych, a to:
 - I. czterdziestu czterech posłów z klasy wielkich posiadaczy gruntowych;
 - II. z trzydziestu pięciu posłów miast w ustawie wyborczej wymienionych i Izb handlowych i przemysłowych;
 - III. z siedmdziesięciu czterech posłów reszty gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

Przy imiennem głosowaniu nad tym przez posła Grocholskiego podniesionym wnioskiem, oświadczyło się, za wnioskiem głosów 82. przeciw wnioskowi głosów 42.

Podniesiona przez kilku posłów wątpliwość, co do ścisłości powyższego obliczenia spowodowała powtórne głosowanie imienne, przy którym oświadczyło się za wnioskiem posła Grocholskiego głosów 82, przeciw wnioskowi głosów 41, zatem takowy za przyjęty uznano.

Następnie przyjęto zgodnie z wnioskiem komisji Art. II. w osnowie: „Art. II. Ustawa niniejsza „wchodzi w moc obowiązującą od pierwszych po jej ogłoszeniu powszechnych wyborów do Sejmu“ — tudzież Art. III. w osnowie: „wykonanie tej Ustawy polecam Mojemu Ministrowi Stanu.“

Przystąpiono do trzeciego czytania całej Ustawy w pierwotnem brzmieniu wniosku komisji — poczem zarządzone głosowanie imienne okazało za wnioskiem głosów 82., przeciw wnioskowi głosów 42.

Posiedzenie zamknięto po godzinie 9tej wieczorem.

Następne posiedzenie naznaczone na sobotę dnia 22. Grudnia 1866. o godzinie 11tej.

Porządek dzienny:

1. Sprawozdanie komisji administracyjnej, o funduszu zapasowym parafialnym.
3. Sprawozdanie komisji budżetowej o funduszu domestykalnym.

L. Sapieha wł. r.

Jakób Zakrzewski wł. r.
Sekretarz.

St. Kaczała wł. r.
Sekretarz.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 20. Grudnia 1866.

107. Magistrat i Rada miejska Nowego-Sącza, przez posła Gutowskiego, o statut dla tego miasta.
 108. Gmina Jaszczurowa przez posła Ignacego Skrzyńskiego, z uzaleniem na niesłuszne katastralne oszacowanie gruntów.
 109. Chrzanowski Mieczysław, dyurnista Wydziału krajowego, przez posła Zyblikiewicza, o uwolnienie go od składania dowodu ukończonych szkół, przypisanych dla ubiegających się o posadę przy Wydziale krajowym.
 110. Gmina Studzian i Dębów przez posła Szpunara, o uwolnienie od płacenia podatków z powodu gradobicia.
 111. Młodecki Kazimierz, właściciel dóbr Brody z przyległościami przez posła Hubickiego, z przedstawieniem w sprawie odkupu prawa propinacyi.
 112. Gmina Maniowa, przez posła Żabińskiego, o nadanie jej prawa rybołówstwa.
 113. Taż sama gmina przez posła Żabińskiego, o przyspieszenie załatwienia sprawy o lasy sporne.
 114. Taż sama gmina przez posła Żabińskiego, o prawo propinacyi.
 115. Siedmiu gospodarzy wsi Buków przez posła ks. Stępka o pastwiska Olszyny.
 116. Gmina Joćmierz, przez posła hr. Dzieduszyckiego, o pastwiska Błonie.
 117. Gminy Wielkiego Księstwa Krakowskiego Zachodniej Galicyi przez posła Adama hr. Potockiego, o pozwolenie zbierania składek na fundusz odbudowania tak zwanej Bursy Jerozolimskiej egzystującej do niedawna w Krakowie jako pamiątka po Zbigniewie Oleśnickim Kardynale-Biskupie, a zniszczonej przez pożar przed dwudziestu laty.
 118. Gmina miasta Przemyśla przez posła Ziembickiego, o podwyższenie taryfy czynszowej za kwatery wojskowe dla c. k. oficerów.
 119. Gelinek Adolf, były urzędnik c. k. Izby obrachunkowej przez posła Pietruskiego, prosi ażeby temuż wolno było mimo przekroczonego wieku lat 40, kompetować o posadę w Oddziale rachunkowym przy Wydziale krajowym.
-